

Почта, телефон эмга Интернет байламлыкъланы айнытыр магарланы сингдириуню излегендиле

Азыры. Аппы 1-чи бетдеди.

Абазовну айтханына кере, езен жерде телефон байламлыкъланы кыргызга тынч эсе да, тау жерде уа табылгыз эмчиликке ючюн бля элени жалаанда 50-60 проценти хайырландыла. «Билайн» компанияны шартларына кере, 2015 жылда Нальчикде. Майскинде, Прохладныде жангы станцияла ишлендирикде.

Дагыда Прохладныде 4G байламлыкъланы сингдириге мурат барды. «МегаФон» а 2G стандартты байламлыкъланы аялгарткан эки станция эмге 3G-ни хайырланган 13 станция ишлетирге муратлыды. МТС компания да быгем «Зельская-Малка-Бахсан-Чегем-Нальчик-Нарткыла-Майский-Прохладный-Терек» волокон-оптик азыны тартырга эмга станциялары аспамны жангыртырга борч салганды. - деп билдиргенди Абазов.

«Россеини почтасы» кырал унитар предпритияны Кыбарты-Малкада бөлүмюно ишини юсюнден аны башчысы Асият Шурдумова доклад этгенди. Ол келтирген шартлага кере, республикада 8 почтатны кыраууна 206 бөлүм эмга 14 почта пункт киредиле. Алада барысында да бирге 317 операционный бөлүм ишпейдиле. Биюгюнкюде почтачылары саны 1683 адамды, аланы орталык айлыкълары 11089 сомга жетеди.

Шурдумова почтачыла топтурган жумушлары саны нег сөмгөнүн аныглатканды. Юйнеде почта эчикке болмагачылары бля байламлыды. «Аны хатасында газетиле, писемоланы эчки юйлени бурууларына салырга неда алачы арбагыга атып кыюрга окуна тошеди. Кеп кыаты мекмамла уа корреспондентиле кыюр жер болмагачы ючюн адамлага почтага келтирге тошеди», - дегенди ол.

Сөзге кышула, «Ростелеком» КСМР-де бөлүмюно башчысыны орунбасары Феликс Мацуков республикада оптик-волокон азыны битуюно узунугу 200 километрден аслам болганын чертегенди. Былтыр аны бля хайырланганы санын кенгерттиге, Интернетти багасын тошоругуе аталып, 32 акция бардырылганды. Битеу связь узла жангыртылганына хайырында а филиалны баш маганылы миллет проектлени жашауда бардырырга кыатышырга ону болганды. Былтыр «Ростелеком» Бир кырал экизаметке туюнелле эфирде кёртюртюрма мадарла да этгенди.

Кенгешде Роскомнадзорну КСМР-де Управленийыны таматасы Юрий Бочаров да сөлөштү. «Мобильные телекоммуникации КСМР-де бөлүмюно башчысы Залиханланы Олсдор, «ВымпелКом» компанияны филиалны директору Азамат Нафразов эмга «МегаФон» компанияны

республикада бөлүмюно ызына хайырлануу жаны бля менеджер Юрий Краченко да тамалмаган жумушлары юсеринден докладла этгенди.

Докладчылаа соруулары кеп болгандыла. «Тегерек столга» кыатышхала республикада жашууну кечестеуун иленидир ючюн, информация-коммуникация системаланы, почта, теле, радио байламлыкъланы айнытырга, аланы кечестеулерин иленидирге республикада жашагана барысы да ала бля тыйгышсы хайырлануучу мадарла этерге тийиши болганын чертегенди.

Кенгеште этилген предложение жыйнак жайышдырылып, жууалы органлага эсгертиле кыабил керюлгенди.

КСМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Кырал болушлуккуну - бек кыолайсызлагы

Азыры. Аппы 1-чи бетдеди.

Сакыталуу иш бля жалчытууну юсюнден айта, Уналаны Казим социальный араны бля районун администрациясыны араларында байламлыкъланы кючлендирге керекисин айтханды. Тобейланы Альберт а сакыталуу иш бля жалчытуу, аланы усталыкка юйретуу жаны бля не торю болушлук этерге да хазыр болганын чертегенди.

Элбурс районда Урунуу, иш бля жалчытуу эм социальный кыруулау ара былтыр тамамланган жумушлары эмга байыл муратланы юсеринден доклад бля аны башчысы Мырзаланы Замрат сөлөштү. Бу организация эчки куралганды, анга жангы статус быйыл январь айда берилгенди. Ол халкыны иш бля жалчытуу, урунуу миграция, ишчилеги проблемасы жаны

бля кырал борчланы топтурдады. Андан сора да, федерал эм республиканы законлага тийишчилеги гражданы бир-бир кыуумларына социальный болушлук этиледи. Жылны аяны алдында бери озган ю айны ичинде уа социальный партнёрлук системаны айнытуу жаны бля мадарла топтурулгандыла, предпритиялаа урунуу службаны таматаларына методика болушлук этигенди, адамланы социальный жаны бля кыруулау эмга иш излегенли битимленер бодорку жаны бля жумушла тамамлангандыла.

Району тиштырууларыны советини башчысы Ахматланы Марияны пособыланын елчечи бек аз - бир айга 10 сом болганына жаралганды. Ол бу жумушлага бюджетке белгиленген аханы керти окуна кыолайсы юйорле бериге керекисин белги-

легенди. Аны депутат Хаситланы Лиза да тюзге санаганды. Ол аны юсюнден Парламентке билдирге да айтханды. Элбурс району администрациясыны башчысыны биринчи орунбасары Афашокваланы Раиса району урунуу эм социальный айнытуу арасы бля байламлыкъланы юсеринден айтханды. Ол жак кезиуде сабийлени солупурну кыураганды. Элбурсу тийресинде пансионатлаа сабийлени санын кёбейтирге предложение этгенди. Базала таматалары бля ала санитар илемелени топтурууга борчу болганыларын аныгытуу иш бардырылганын билдиргенди.

Докладчы урунуу арада сау коню ишлеген стационар кыурагга керекисин да белгилегенди, ол юйорлеге сабийге тухулчлук этерикди. Андан сора да, жай канкуллаа школчунаны иш бля жалчытуу прополсаны да кётюр-

генди. Тобейланы Альберт аны башламчылыкъларын тюзге санаганды. Району администрациясыны ишмери Уналаны Жалпынаны Светлана уа адамдалан ала болушлук этиуню юсюнден тилеклени юсеринден айтханды.

Кенгештен сора Уналаны Казим бля Тобейланы Альберт Элбурсу районда Урунуу, иш бля жалчытуу эм социальный кыруулау арада бля Халкыны социальный жумушларын топтуруу жаны бля комплексар азда болгандыла, аланы ишчилери бля тобешгендиле эмга алагы иги багы бергенди.

Алиса ТАРИМ, Элбурс району администрациясыны пресс-службасы.

ТЕГЕРЕК СТОЛ

Биюгюн урунуу рынок сакылаган усталыккалагы окуруга тийишлиди

Кыбарты-Малкар гуманитар - техника колледжде «Урунуу рынокта ички жерге, жаш адамланы иш бля жалчытуу онглору бля проблемалары», деген «Тегерек стол» болганды. Аны КСМР-ни Жамуат палатасыны билим берги, илму, жаш тёлө политика, спорт эм туризм жаны бля комиссия Жаш тёлө совет бля бирге бардыргандыла. Аны министрстволаны бля ведомстволаны, жамуат организациялары, билим берги учурдениаланы таматалары, усталы эм студентле кыатышхандыла. Тобейуню комиссияны председателини орунбасары Абыланы Магомат бардырганды.

учурденианы таматасы Барабас Абазов. «Аланы аспамысы юрист, экономист эм башху гуманитар усталыкъланы сайлагандыла. Аны алагылыгы тамбля аланы заводлаа, фабрикала да ишини сакытаматаларын аныгалагандыла. Эчкини сылта уа иш халкы азыгылыды. Жар жердеча, бизде да кадрланы хазырлауу система таз этигенди. Окуруга сойгөнне да аспамысында диплом улуу себеплик этилди. Кери бир ители иш башлаган адам а айнып кетеди», - дейди ол.

Алай бля, «Тегерек столчу» чеклеринде орта профессионал билим берген учурденилаа кадрланы шёндю заманга кере хазырландан сора да, алагы иш табыларына амалла кыурагга керек болганы айтылганды, терлю-терлю колпюле да келти-

Россеини Президенти Владимир Путин Федерал Жыйыныга Посланиясында 2020 жылга кыралны колледжлеринде биюгюнкюде бек керекли 50 усталыккы юсюнден билдирди иш, жангы технологияланы да хайырланып, битеудуния стандартлага кере болурга тийишлиди, деп белгилеген эди. Аны бля Байламлы кыралны Правительствоу орта билим берген системаны жангыртууну кыяматты амалын табарга буюрган эди. Биюгюнкюде студентле иш табарга усталыккалагы окуруга керек болганылар баш маганыны тутуды. Анта кере, орта билим берген окуу юйлени «архитек» техника базалары жангыртылгыкыды, теория жаны бля да торлениле киририлдикле. Тамблагы специалистени республиканы экономикасын айнытырга себеплик этерге керекди.

Бусагытада республикада кесерини профилеринде керек ишлеген тогуз орта профессионал билим берген учурденилаа 7100 адам айтты. Былтыр аланы 2148 жаш, кызы бошоганды. Андан 50-ден артык проценти усталыкъларына кере урунгандалыла. Кийимле тигиучюле, аш хазырлаучюле эм жол ишчил жаны бля усталыккалагы болганыла иш тапкан барысында да тынчыракды.

Былтыр республикада ишчилени саны, орта эсеп бля алганды, 41 мингине жети эди. Шёндю ол керемдону он процентте аз болганды. Абыланы Магомат билдирген кере, биюгюнкюде рынокта ишчи усталыкълары болганылаа сурам уллуду.

Союну заманында Нальчикде уллу предпритиялаа 30-40 минг адам урунганды. Энди уа алайланы саны 3-4 мингине жетеди. Бир кезиуде иш кыянгаган чектеде оборудовуне бусагытада керек болмай калганды. Аны бля байламлы техниканы, технологианы эм башха затланы да тыш кыралландан сатып алырга тошеди. Производствон айныра иштерин билген адамдалан сора да, аланы келпелендируню амалларын да эсте алырга тийишлиди», - дейди Магомат Тахирович.

«Биюгюнкюде гуманитар-техника колледже 1201 окуучу барды,- деп билдирди

рилгенди. Сёз ючюн, биюгюнкюде предпритиялаа окуучу юйле бля келишим этип, тамблагы кюнде жангы, билимли кадрла ишчилер онла кыурагга керекди.

Жыйлынуу ахырында «Тегерек столга» кыатышханыны оюмларына кере, болууну тоютория проект жарышдырганды, министрстволга бля ведомстволга, организациялаа бля билим берги учурденилаа эм башха профилли структуралаа да рекомендацияла кыабил этилгенди.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

Улуу Хорламны 70-жылдыгына

Этгюр аскер связычы ЭМ жигер малчы

Фашистлени уаутуу сермешле бля Берлинге дерди жетген таулу жак Гочияланы Назир малкар халкы бля бирге Орта Азиядан бля Кызахстандан тууган журтуна кыатышхандан сора республиканы экономикасын агагы юсюне этуге тире кыатышханды.

Тугуян эли Тёбен Чегемде Калмыкты атлы колхозда ишлеп турганды. Биринчиден, ийнек сауууну, ызы бля уа буюзлаа кыруучу болады. Иш келлюлюно, анга ышанылган жууушланы бек жарыкты топтурганы ючюн колхозну таматаларында махтау алганды. Аны сураты элини Жетишилмерини кыангасында кетмегенди.

Бу тынч, жууаш, жарашуулу адам батыр аскерчи болганды деп аны тамгылаа аскеринде да келик тийол эди. Назир кеси да урунуу юсюнден халпар айтырга ашыкмауучу эди: «Мен фронтта башхалдан артык жүздү эм этмеген, совет аскерчилени барысыча сермешем», - деп кыюйган болмаса.

Алай кырал аны, жигитилени билгилеп, кеп кере саугыалаганды: «Кызыл Жулдузуну, Ата журт урунуу 2-чи даражалы орденле», «Сталинградны кыруулаганы ючюн», «Берлинни кыруулаганы ючюн», «Праганы кыруулаганы ючюн», «Жигитили ючюн» (2 кер), «Германияны хорлаганы ючюн» майдалагы тийиши кыргенди. Быллай бийик даражалы саугыла уа хар аддамга да берилик кылымгаанларын аныгалайсы. Ала бля жалаанда урушда батырлыкъларын кер-

госттен, хорлам ючюн жараларын кыраллары аймай сермешгенле саугыалангандыла. Назир урушха 1942 жылда март айда чакырылганды. Иш ол заманда жалаанда 20 жыл тогунды эди. Анда артыккала маганылы керекли усталыккага юйрениди - связычыга. Ол кыулук этген батальон Георгиевске кысса курсладан сора Сталинградха атанды. Улуу Ата журт урушу кезиунде бек койксы, кыалы сермешле уа бу шахар кыюн бергандыла. Таулу жаш аскерчи негерлери бля бирге Донну сол жакыны ючюн кызауат этгенди.

Связычыла урушда артыккала махтау иш жууалы борчу топтургандыла - командованияны бля аскерчилени араларында телефон байламлыкъланы жалчытуу. Назирге, окыла сызыргы, башы бля этгенлеринде, топла кыатында чыгышкыларны да кырамай, жинни чулгамын да кетюрюп, телефон ызын юзюлген керин табарга, аны жамарга кеп жер тошеди.

Донну тийресинде Гочия улду кыатында чыгышкыларны да Сталинградны тийресине кечеди. Шахарны немисли фашисттерде кыруулаган кезиуде ага жесини жигитилени кёртюртюрго тошенди. Сермешеден биринде, совет

аскерле кесерин алгга атарга хазырланганды, топ-окк чачылып, телефон ишмелле тохтайды. Батальонну командирини Назирге связь бля магнытырга буюрды.

Жинни юзюлген жерин излеп, жашка кеп айолганыга тошеди окылыны тобюнде. Тюз да аны табып, жамал бошоганды, кыатында топ чачылып, ол жаралы болады. Ол кон кёртюртген батырлыгы ючюн биринчи аскер саугасын алганды: Кызыл Жулдузу орденни.

Кесине бакдырып, госпитальдан чыгып, эандан сора жангыдан фронтха кыатты. Ол кезиуде совет аскерле Сталинградны кыруулап, запад жанына ешон ургандыла. Назир да аскерчи негерлери бля Киев, Польша ючюн сермешлеге кыатышханды, уруш бля Одерни бир жагысында башхасына этгенди.

Бу жол да Гочия улду командованияны бля аскерчилени араларында телефон байламлыкъланы жалчытуу. Бу сермешле жигитили ючюн да ага Ата журт урушу орденни 2-чи даражасы берилгенди. Аскерчи негерлери бля бирге, уруша-сермеше, таулу жак Берлинни кери жетгенди. Урушу эм урунуу ветераны Гочияланы Назир жашуудан кетени майда 15 жыл болуучу. Алай аны аты, аскер батырлыгы, мамыр жашауда иш келлюлюно да бир эпилерини келпелеринде сакыларыкыды.

Задин МАРЕМОВ.

Жамуат палата

Тёлөпони бирикдирген сыйлы байракъ

Кыбарты-Малкарда «Часовой у знамени Победы» Битеу-кырал акцияны республикалы кезиуу башланганды. Ол Россияны Жамуат палатасыны башламчылыгы бля бардырылады. Аны мураты - Улуу Ата журт урушда халкыны этген жигитилени эсте сакыларга, ветеранлага, душланы коллоп, мамырлыкъланы кыруулаганы ючюн ыспас этгени бизни билдиргенди. Акцияга окуучуула бля студентле кыатышырыкыдыла, ала Хорламны Байрагыны кыатында сатып кылууга кереккиди. «Чу Майда уа аны Нальчикде парад да да этириджила.

Бизни республикада биринчи болуп Хорламны Байрагыны колларыны Прохладный шахарны алтынчи номерли гимназиясы алганды. Ол а фашист концлагерлени Тутмакъларыны халкыла аралы конюне тошеди. Акцияны кыууанчыла халда башлануучуна

ветерана, Прохладна эм Май районладан фашист концлагерлени алгынны жесирлери, КСМР-ни Жамуат палатасыны, эки району да администрацияларны келчилери, кеп кыолакыла да келген этгенди. Аны сөлөшө, Прохладный шахарны жер-жерли самоуправление Советини башчысыны орунбасары Виктор Коротченко, Былай айтханды: «Хорламны Байрагы, аны Рейхстагы башына орнаткан батыр аскерчилерибизни эсериуню тёлөле араларында байламлыкъланы битигисиди. Аны жигитилери ёмюрөлдө Таматалагы алгышлуу сёзлерин гимназияны директору Левитина Долгова да айтханды.

«Хурметли ветеран! Сизин сабийлигини журт сырыгандыла. Улуу зорлук чеккенди, алай жорегигизни огурусулуккага бийлетмегенди. Эчки кыйынлык керегики, саулукчу, узак ёмюрлө, тире болуугуз-дегенди Жамуат палатаны башчысы Чеченланы Ануар. Ол алагы эмга урушу, урунууну, Саугаланган колчюни эмга право нызамны сакылачу органына ветеранларын республикалы советини башчысы Мухаммад Шихабыхова «Непокорённые» майдала бергенди.

Лагерлеге гитче заманларында тошоп сау кыалгана уа окуучууларга анда сангаган кыатышыкъларыны юсеринден айтхандыла. Жыйылгана ала аны эсериулеринде, кез жашлары келе, тынгалы эдиле. Жаш артистле уа сахнада урунуу юсюнден юзюкю кёртюртгенди. Азырында ала барысы да Хорламны Байрагыны кыатында суратха тошегенди.

КСМР-ни Жамуат палатасыны пресс-службасы.

Байрам

Мамырлык бля жарашуулук тежегенди

Озган сабат кюн Паттигорску бля Черкесскы архиепископу Феофилакт, Кыбарты-Малкарга келип, алгга Прохладный шахарда Свято-Никольский собора, арто Нальчикде Пасхага аталган дин ишлеге кыатышханды.

Ол кон Сыйлы Семёонну килисасына келгенлини алаарында сөлөшө, ол былай айтханды: «Кыбарты-Малкарда жарык байрам бля жорегимден алгышайма, мамырлык, монгулк да тежейме. Дин кыулукларыбызда биз Шимал

Кавказны республикаларында тынчылык-ырахатлык, халкыны араларында келишуулук болуплары тилейбиз».

Феофилакт Нальчикде дин общиналары ишлери бля да шагъырленгенди. ХОЛАЛЛАНЫ Марзинат.

АЗАТЛАНЫУ

«Былайда болгъан затланы бир заманда да унутмагъыз»

Огурсуз койгосз планларын жашауда бардыр мурат бла немиси фашисте улуу алагда кыргызандыла: Да-ху, Законкаузен, Бухенвальд, Раевенбург, Европалы кыралланы барында да гитлерли политиканы жаратмагъаны алагда жыйын эдиле. Экинчи дуняу хазаырану иште чырау болмасында деген акъын бла.

1937 жылда июньда Веймарды кытында койгосюно, жесириге сынаткан зорлугуну улу-лугу бла арта битеу дунияга белгилли болуп кылдыр Бухенвальд кыраулагъа.

Ончи жылны ичинде анда 18 миллион адам термилгенде. Аландан 11 миллион га камералада кюйдоролгондила, асмакъга асылгъандыла, иллишанга салынгъандыла.

1938 жылда лагерге мингле бла чюйотленил келтиргендила. Кызык биринчи жылда уу совет аскер жисирлиси. Эссосуч мурдарла тутмакъланы узун оорунга жыйынгъандыла. Аладан сизик минген асламы улуу азал кечкирлп елпоргондила. Вермактны башкоманданысы чюйотлениле, полкылагъа, совет аскерчилене артыкка кыты болурга, бир торлю жумушкъ элтемеге букур бергендила. 1941 жылда 6-чы июньда уруш башлангъаны окуна комиссарланы бирин да кылдыр кызыргъа деп, фашист гестапону башчысы Гиммлер алай башкачылгы этгенди.

магъандыла неда жерлерине жемейли тошурди. Тутмакъл жер тобюнде конгонге 12 сагъат ишлегендила. Алай заводла болгъанларын гитлерчиле кыты жашырынлыкка тутхандыла эм алада ишленгенден жонго бири да сау кылагъанды. Кеслерини жашауларын айма алада тургъанла кеп ингилезли тиширылуны бла сабилениле олюмден саклагъандыла. Ол жигит антифашисттерден асламы улуу азал кечкирлп елпоргондила. Ол санда Германияны Коммунист партиясыны Ара Комитетини члени Альберт Концун да.

«Дора» концлагерден бир чышырау эссосучулары жер тобю заводда ишлерини, тутмакълга этен зорлукларыны юсюнден немисли патриотлагъа билдирип тургъанды. Ол ким болгъаны тохтадырылмагъанын германы антифашисте бек жасыргъандыла. Изленгенди, алай табалмагъандыла.

Тутмакълда врачла торлю-торлю жукъган аурулагъа багъауда жангы дарманланы адамланы (тутмакълны) кеслерине саклагъандыла. Арта аланы барында да крематорийде койдоргондила.

Эсепге алынуу жорукъларын кыматы тутаргъа

Федерал миграция службаны Кыбарты-Малкър Республикада Управленисында Элбукъу этенле бую конюле «Чегет конякъ юде Элбукъу тийлеринде тургъан немисли, кыонакъ юйлене, санаторийлене, психонеплене ислери, директорлары, башка жуупты куулукълучулары бла тобешкендила. Анда солурга, лыжада учарга, квалогла елгерге келген тын кыраллы гражданы анда граждандолары болмагъан адамланы эсепге алынуу жорукъларын юсюнден айтыргъанды.

Управленинын таматасы Муад Пленеш бернелгендила беркенин да регистрация этгерге кереклисин эсге салгъанды. «Хар бирине да анкета толтурул, бизге жиберирге болучуз. Алай этмегенге тазир салынгъанды. Аны елмени уа 400 минг сомдан 800 мингге дер келгенди. Ол тийшили кыргытланы жарашдырырга бир ай берилгенди билдиргенди. «Ол заманга керекли жуулуну тамаларыгъа ызыгъа чышаргъа. Жангы жылгъа солуу конюле мында 35 мингден аслам адам болгъанды, алай бизни управленигъа бирини юсюн-

услуулугун жалчытыр мурат бла эттигенди да унутмагъыз», - деп чертгенди анда былай мадарла Россей Федерацияны Правительствоу мадарланы керн элтиргенди, ала сезюс толтурурга кереклисин, законга бойсунмагъаны уа лицензиялары сыйырылгъаны эсертгенди. «ФМС-ни кылдыргъанды жаны ыргъанлы кеп сооруларна да жууала бергендила. Ахырында солурга келгенле регистрация элтиргер борчу болгъанларын билдира экинчююшле кыраурга кереклисин да айтадыла. «Мен анылагъандан, биз бир бизини эшиткенге, мындан ары бирге келиши ишлериге бизге ийнанма», - дегенди Муад Пленеш.

«Элбукъу район жер-жерли администрациясы башчысынын орунбасры Абрашюкъланы Раиса миграция службаны куулукъларына ырылгъын билдиргенди.

ХОЛАПАНЫ Марзият.

ЭС ВЁЛЮ

Полициячылары саугъасы

КыМР-ни Ведомстводан тышчында охраннында ишленген республикада МБД-ни башламчылыгы бла Улуу Ата журт урушун ветераны Иван Солomatинни фатарын жангыртхандыла: ача жылын ремонт этгенди, койте керекли техниканы алгъанды, суу бургаланы алыштыргъандыла, эселменюе приборла салгъандыла.

Солomatин Иван Васильевич 1922 жылны июнь айыны 14-сюнде Ставрополь крайны Нагур району Калниновска станицасында (шюнда ол Чечен Республикага киреги) тургъанды. Ол урушун тобюнде охранны, кеси ырызлыгы бла фронта кетгенди. Грозныйде жалу аскер училищеле жарам жылы юйренгенди, ТТ кероходан уст атдыргъанды, аны ючюн анга «Воршилловский стрелок» деген белги да берилгенди. Жигитини ючюн Ата журт урушун биринчи даражыла жонды. «За боевые заслуги», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов» - майдан, аны ызында а «За доблестный труд» майдан, «Отличник нефтяной и нефтеперерабатывающей промышленности» эм датъада кеп белги да салгъанды.

организациялагъа киреги. Ветеран полициячылагъа фатарын жангыртханды ючюн бек ырыз болгъанды. Ала да анга мамырлык ючюн жанам аймак уруш эттени ючюн

«Ол буюн да тирлиги, жарыкъларын тас этмегенди, торлю-торлю ветеран, жамуат

ЭКСПЕРТЛЕНИ ОЮМЛАРЫ

Байыгырга жарлыланы юйренчекликлери чырмайды

Юйорде бир сайб жетишимли болады, экинчи уу, не бек корюше да - байыкмайды? Не зат чырмаулук этеи неда себеплик этеи ачканы келгирине, келгирине? Илму ишеле анга - жаты адамны юйренчеклиги. Не затты ол, аны квалый холерга болгуну юсюнден експертте месирини оюмлары айтадыла.

Жамауатда жер

2000 жылда башлангъанда, Россейде биринчи жер айтып тебиреген эдиле жарлылыкны субкултурасыны юсюнден. Сэз маргиналланы юсеринден туюлды. Биз жашуу журтлары, ишлери болгъан, асламысында бийлик билими адамланы юсеринден айтабы. Аланы ачканы уа иш хакыдан иш хакыга тара жетирил квалыуу юйор да гитлерчи фашисттер жашайды, жангы машинаны юсюнден а - жалаанда ийсаган дерге болучуду.

Ачканы азлыгы айыллы зат туюлды, деидиле титинчюне. Алай эсе да, болум торлене барарды. Ол адамны басынчакълы эсе, ол да анга бойсун эсе, анга аны жери сунады эм башындан бийикге секириллик туюлсе, деп кыоиди.

Россейде башкала киралмазса сословию жонк эсе да, алгъа ким болуп тургъан эсе, анга жер кираллыкты, бизни кыймылда уа ол, бу неда башка форма бла квалый кылагъанды. Шытада, кеп жер эшиткен болучуз: «Жарлы болуп тургъамна, жарлылай ёллюкме», - деген сёзлени.

Жарлы адам алай байлык квалый эсе, аны келип кыламан сунады эсе, суу суууккъ, мез а - жарлым, ол табигъатта да бол келген зат. Былайда бек башы

адам кеси ол болумну торлендирилмазлыгына ишкисилгиди. Квадары ол кыайсы кыралда, квалый юйорде, шахарда эм элде тургъанына керг болугуна ийнанганды. - деиди ФБК-ны партнёру Сергей Плетнюк - кеп китаны автору.

Халкына аралы илму-билим берген лабораторияны социокултура титинчюне бардыруучу экономиканы бийик шюкулуну эксперти Ольга Пулктовада да ол оюм жанылды:

«Кесими квадарын алгъадан билген суннагъа ол бек кыты басынчакъл этеди. Сора нек корюширге керекди, алгъа куулугурга нек итиниге керекди, хар затны да квалый болгуну алгъадан билмилге? деиди Ольга.

Эринчиклик, мурат эм кюркьюлулук

Не этеригини шарт билмесенг, аны ахыры игилги бла бошаймады, сёз ючюн, мытырлыны алайык.

«Эринчиклик жарлы адамны квадарды, ол кеп ишлени эте эсе да, кыйын ишлени тамамалы эсе да, -дегенди Сергей Плетнюк.

Сёз башха торлю оюмхулуку юсюнден барды - адамга башха ючюн излерге кыйынчалыны юсюнден: куулугъа божига, жангы ишти табаргъа, ача тишорчура ишлерге, билими эсдорюрге кыомагъан эринчиклики юсюнден. Ол ишлеге уа кыошак кюч керекди.

Жарлыкъланы психологияны алга бардырыуу (байлык) итинчиклик бла бир болмазлык муратпалдыла. Адам Абрамовична, ачына, «Санта-Барбара» сериалда-ча, энчи тохам болсун неда биздрадулуп

СССР-ни халкъ артисти

Пётр Петрович Глебов 1915 жыл 14-чу апрельде тутугъанды. Станиславский атлы эм Киноактерланы театрларында ишленгенди. Ол кинода, театрга да кеп аламат сакфатла кырагъанлыкъа, «Тихий Донда» Григорий Мелеховну ролюна башкала жеталмагъандыла.

Актёр кеси былай эсерликди: «Брежнев, «Тихий Доннга» биринчи кер кырагъанындан сора, кёлю толуп, Герасимов бла Глебов ала бирге торго содгъанды. Анга бизни юсюбюнден айтканында: «Глебов жалаанда РСФСР - ни халкъ артистиди, бусагъага дери СССР-ни халкъ артисти болмай нек турарды? Ол немичигини поэтика керекди. Боржогъа, Указын хазыр эд», - дегенди. Брежнев, мени документлерме кырал.

Урушун кезуинде Москваны кёрурлагъанланы санында болгъанымы билгендене, былай кышарганды. Ала бирге 52 жыл жашагъандыла.

Юй быачисини сабий табар заманы жетип, Пётр, арга саугъагъа не алыргъа билмей, ала бала бара болганды. Эртегили актёр шубуну тобел кылып, ол айтханды аны режиссёр Сергей Герасимов Григорий Мелеховну ролюна пробалагъа кырагъанын, ким биледи, санга да орус офицери нолю жетер, дегенди. Режиссёр а, баш ролуну ойнагъы актёрну табалмагъанына жарсып, мугурайды дй. Глебовну эслегенди: «Ол кимди? - деп сорарды. Аны экинчи офицери ролюна керн турары», деп жууалайдыла. Ассистент, оператор да ол Григорийге жууукъ да келмейди, деп кыты болдыла. Герасимов алагы тынгыламыды. Бир ауукъдан Москвага романын автору Михаил Шолохов келеди. Аны пробасы керн жазычу, кууангын. - Ма Григорий! Чынтты кызаакълый -деиди.

Арда актёр жигитини хар сёзюнде, хар солугун жорги бла ётюргенин, жангыгъан кезуиринде да тогногне ийнанганын, жашу аны хар торлю болмак сынагъанын, ол сюйгенин сюйгенин, аны биз бирге арсылы болгъанын айтыркъанды. Фильмни сюичючю сериясында Мелехов жырлагъан этеди. Сценариюда ол сурат жонк эди. Глебов тилеп кыошканды аны. Съёмка баргъан хоторну жамауаты ингирле бла орамда жырлп болгъандыла. Алагы тынгылагъан актёр да режиссёрго жукъ хазырлагъаны билдиргенди. «Пташка - канарейка» алай бла кыошгъанды.

Аны да, бот шумтай, жашына келин илзегенди. Бир жол тиши-

КЪЛУБАЙ улу Алий.

«Комсомольская правда» газетден кёчюрюлп басмалады.

Жаңгы антология

Жарык сезимле туудургъан тизгинле

Белгилсича, 2011 жылда ООН-ну Генеральный Ассамблеясы «Счастье: целостный подход к его развитию» деген резолюцияга къол салган эди. Анда бери 20-чы март Насыпны халкъла аралы кюнине саналды. Быйыл а ООН-ну Жазычуларыны биригиму (UN SRC Society of Writers) «Счастье: Дерево Востока. Антология современной мировой поэзии» деген китапны Нью-Йоркда башда сагъынлган биригиму штаб-квартирасында презентациясын кырагъанды.

Антологияда элли беш кыралдан постлени отуз бир тилде (инглиз тилге къысчормелери бла) назмуларын окъурга боллукду. Бу жыйымдыкыга Евгений Ештушенко мамырылкъыга чакыргъан аламан тизгинлери, Игорь Шиферин бла Юрий Эткинни «Мы желаем счастья вам!» эм «Прежнем далеко» дегенлери, Андрей Корвинни «Нарежьте морем лимонными дольками», Виктория Чамбарыцаны «Дили - джан, колокольчик тумана» назмулары къошулгъанды.

Антологияга бизни жерлешибиз малкъарлы поэт Бейпайланы Муталини «Ай» деген чыгармасы да киргенди. Аны инглиз тилге Кырышланы Зекирни бла Юрий Москале кеноргенди. «Бу сейир проектте къатышканыгъыз ючюн ырызлыгъымы билдире, мамырылкъыга, адамдыкъкъы себеп болгъан таза, нилеги ючюн журмет эте, мындан арысында да адабиятка къулукъ этим жулгусуз ачык, бийик, жетишпим болсун», - деп жазгъанды Нью-Йоркда антологияны презентациясын кырайында айдан къатышкан белгилли жазычу Юрий Москале.

Проектни кырау комитетини башчысы, ООН-ну Жазычуларыны биригиму президенти Бекмур Бейсорт билдиргенне къарай, организацияда эки жайырма жылдан артык ишленген Шри Чинмойна насыпны юсюнден на-

муларыны коллекциясы аныла бу сезимни баямлагъан, ачыкълагъан, акъ сёз бла жазылган чыгармаланы жыйышдырырга келгендиргенди. «Алай бла биз халкъла аралы антологияны кырау ишин къолга алгъанбыз. Болушукъ изиле, поэтикалы фестивалгага, биригиле, интернет-сетельге, битедунни журналгага кырагъанды. Аны эсеби бу китап болгъанды.

Ол бу жаны бла соругъа толму жууан туюклюдю, жыйымдыкъ насыпны изиледе хар адамны керсини жолу, эркиниги болгъанын чертиудю. Битеу дуния постлени да бир бирлери бла тире ишлерге чакырыуду», - дейди ол.

Антологияны мында басмалангъан чыгармаланы юсюнден Насыпны кюнине жоралангъан официалны тобошуде уа белгилли дипломатла, жамауат къулукъчула да оюмларын айтхандыла. Анда торло-торло кыраланы келечилери илмуу, жамауат ишин, политиканы, билим беруино юсю бла адам улуну жашауун насыпкъ этерге къалай болгусун оюгендиле.

Биз бла «Счастье: Дерево Востока. Антология современной мировой поэзии» деген китапны юсюнден «Репортер» газетде уллу сейир статья да басмалангъанды. Биз да газет окъучуларыбызны Муталини антологияга кирген «Ай» деген назмуу бла шагъарей этерге сюебиз:

Ай

Ай - ай - ай!
Къалай жаланды ай:
Кышында
Къабыша, къалтырай,
Кёкю
Кёк бузунда учкалай,
Баргъан
Ай!
Ай - ай - ай!
Къалай жаланды ай:
От жагъа
Жылыгъа учкалай,
Мийде
Кезлени къучаклай,
Баргъан
Ай!
Ай - ай - ай!
Къалай жаланды ай:
Жылы жай,
Баллиде да жырай,
Хар будай
Баргъандан да къарай,
Баргъан
Ай!
Ай - ай - ай!
Къалай жаланды ай:
Кышында
Къабыша, къалтырай,
Кёкю
Кёк бузунда учкалай,
Баргъан
Ай!

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.

ФУТБОЛ

Халгъа кёре тюрлендирилген амалланы игиллиги

Профессионал футбол лиганы «Юг» зонасыны «А» къауумуну 23-чю турунда Нальчикки «Спартак» Краснодар крайдан келген «Афис» командда ола тобошгенди. Бизни спортчуларыбыз 3:1 эсеп бла хорлагъандыла.

Оюн бошлагъандан сора болгъан пресс-конференцияда «Спартак-Нальчик» футбол клубу баш тренери Биджиланы Хасанбий билди айтханды: «Чемпионатны бу кезуонде оюнла бек къаты барыучудула. Хар матч, хар хорлам да уллу магъананы тутадыла. Аланы эсге ала, бизни футболчуларыбыз бу тобошуге тынгыла хазырлангандыла. Саулайда оюн тире этгенди. Командабыз, къонакъланы къабакъ эшиклени тиресине къысып, чабыуул этерге онг бермей тургъандыла.

Жарсыуа, сегизинчи такъыйкъында бир жангылч жибергенбиз, «Афис», аны хайырапын, эсепни ахчанды. Насыпха, жазыларыбыз, тюрк охуна эс жыйап, тереуню тент этгендиле. Васильев, Дышкоч берген пасны, толну тап хайырапын, топу сетканы ичине ашыргъанды. Андан сора майдадан футболчуларыбыз болумну «юзю» алгъанды.

Бир кесекден сора халы ослалгъа кетгенин анылап, тохтмай чабыул эталмакъыбызга тошоноп, тактикабызны тюр кесек тюрлендиргенбиз. Аны да хайырап чыкыгъанды. Гогошов 47-чи такъыйкъыда, Конов да, Каркаланы Алмиден алгъан тап пасны бошуна жиберип къоймай, ючюнчю голну ургъанды. Эсеп 3:1 болгъанды. «Афис» футбол клубу баш

тренери Соферби Ештугов Нальчки стадионунда футболчула ити оюн кергоштгендиле дегенди. «Мен оюн этгенге кёре, тобошуге къарарга келгенле зауукълус алгъандыла. Не деген да, тюрт гол бир матчда ол ити эсепди.

Хорлатханыбызны баш сылтапу сетканы ичине ашыргъанды. Андан сора майдадан футболчуларыбыз болумну «юзю» алгъанды. «Спартак-Нальчик»: Гордовой, Васильев, Гуз, Дашаев, Каркаев, Дышкоч (Крыжевский 86), Конов, (Конов А. 68), Семенов, (Алаев 82), Ахриев, (Огурцов 46), Гогошов (Бажов 76), Шугуев.

«Афис»: Шамрин, Ижик, Микадзе (к), Хибаба, (Юдин 50), Ридель, Правило, Перов, Белов, (Быров 62), Мамонов, (Морозов 81), Маслевский, Крылов, (Полуктин 70).

скил бла Правило алгъандыла. Келир матчны «Спартак» Крымск шахарда ол жерли «Витязь» бла бардырылкъды.

АЗРЕТЛАНЫ Хасан.

Сары карткаланы Маслев

Чемпионатны «Юг» зонасыны турнир таблицасы

Команда	О	Къ	Т6	Х	Т	Оч
1 Черноморец	11	6	4	1	20-10	22
2 Витязь	11	7	0	4	16-14	21
3 Торпедо	11	6	2	3	19-14	20
4 МИТОС	11	5	3	3	13-6	18
5 Афис	11	5	2	4	11-12	17
6 Спартак НЧ	11	5	1	5	18-15	16
7 Динамо ГТС	11	4	4	3	12-9	16
8 Машик-КМВ	11	4	3	4	9-10	15
9 Ангушт	11	3	3	5	8-18	12
10 Тагарног	11	2	5	4	6-9	11
11 Дружба	11	3	1	7	10-14	10
12 Биолог-Новокубанск	11	2	0	9	9-20	6

Акция

Жамауатны къатышыуу бла

Мартны 16-сындан 27-сине дери РФ-ни Наркоконтролюну КъМР-де Управленийны «Елном къойда сатылгъаны билдире» деген Битеуроссей акцияны биринчи кесегин бардырыуду.

Ведомствону пресс-службасындан бизге билдиргенлерине, анга РФ-ни ФСБ-ны, ФСИН-ни КъМР-де Управленийларыны къулукъчулары, ии ишле органдыны, Сорлу къахъа эмда Билим беру, илму эм жаш тёлону ишлери жаны бла министрстволаны, Басма эм асламы коммуникацияла жаны бла къырал комитетни, Граждан обществовону институтлары бла байламлыкъла кырау эмда миллионли ишлери жаны бла управленийны келечилери, жамауат эмдин организацияла, волонтерла да чыгъшхандыла.

Бу коюлде уа аны эселлери къатырылгъандыла. Алай бла акцияны кезуонде сатылгъаны юсюнден 105 билдирю болгъанды. Наркоконтрольны 26 эсертю тунтгенде сора 19 улгюнчю иш ачылгъанды, администрация бузукълукъланы юсюнден 25 протокол жазылгъанды.

Башка ведомстволарга уа 79 адам сөлвешгенди. Ол санда МБД-га этилген 21 билдирюден сора 18 улгюнчю иш жарашдырылгъанды. Наркодиспетсерге сөлвештени асламы уа наркоманланы реабилитациялары бла байламлы рабиле, аларга жууала берилгендиле. Алтуван а, наркологла бла ушак бардыргъандан сора кеслерине бакъафарырга сюегенлерин айтхандыла.

Уу сатылгъан жерлени юсюнден 77 билдирю этилгенди, ала тинтиле турдыла. Ышанулукуну телефонуна сөлвештени хайрындан 7 килограмм торло-торло наркотик сыйрылгъанды.

Былтыр бла тентлешгендикте, бу жол акцияга къатышханланы этил бектебинди эм кеси да къыйматы болгъанды. Ол а бу ишни магъаналылыгына шагъатлыкъ этеди.

Бизни корр.

Следствие управление

Сылыкъ аманлыкъ

Кёп болмай Суворов атлы орамда койдоролгъан батуну жайгъан ишчиле къатарыкъыны елгон тапхандыла. Аны олсагъат судмедэкспертизага жибергендиле, тинтуведен сора ол къалай ауушканы тохташдырылкъды. Биогонюкде уа сабийни анасы изленеди.

Бу осал ишни юсюнден бир торлю шартта билген бар эсе, аланы юсюнден Следствие управленийга билдиргизгени тилеибиз (Нальчик шахар, Ленин атлы проспек, 36-чы мекям). Неда бу телефон номерлеге сөлвешрге боллукду. Дежурный бөлөм: 8(8662) 42-35-92, 8(909) 488-77-44.

Следователь: 8(967) 419-48-87
Мобильный телефонладан бу къысча номерлеге сөлвешрге боллукду: 121 эмда 123
КъМР-де МВД-ны дежурный бөлөмю: 02, 40-49-10
неда мобильный телефондан 102.
КъМР-де МВД-ны улгюнчю розыскни Управленийны: 47-65-82; 49-52-62; 49-51-32; 49-50-06.

ТИЛЕК

Хыйлалыкъкъа ишеклик баргы

РФ-ни МВД-сыны Эл-брус районда бөлөмю Россияны Уголовный кодексини 159-чу статьясыны 4-но кесегине бузукълукъ (хыйлалыкъ) этгенине ишекликде Назранова Эмма Асланбековнаны излюди. Ол 1975 жылда 28-чи майда туугъанды. Нальчикде Гастелло орамда, 40-чы номерли юйде жашайды, алай биогонюкде следствие органдан бугун айланды.

Республиканы хурметли граждандлары, Назранова Эмма Асланбековнаны къайда болгъаны юсюнден бир торлю шарт билгенгиз бар эсе, аны юсюнден бу телефон номерлеге сөлвеш ити айдрыгъаны тилеибиз: 8(86638) 4-26-01 неда 02.

Спартаклада

Бахсанчыла - алчыла

Тырнауазуну В.А. Губанов атлы «Геолог» спорт-саулукъну кочлендиручо комплексинде республиканы окъучулары ауур атлетикден эришгендиле. Кеслерини ауулукъларында биринчи жерлени Тамерлан Ашев, Анзор Бжинов, Беслан Гордогов (Бахсан район), Гулийланы Расул, Гемулары Беслан, Халаланы Магомед (Элбрус район), Гуппюланы Тамерлан (Черек район), Арсен Хамдохов (Урван район) алгъандыла.

Экинчи жерлеге Биттирланы Алий, Владислав Борткевич (Элбрус район), Сафудин Маршеннов, Алан Куршев, Азрет Истебанов (Бахсан район), Джампюланы Азамат (Нальчик), Асланбек Каревеж, Мухамед Теуников (Тюрк район) чыкыгъандыла. Руслан Филитчук (Нальчик), Владислав Потничков, Владислав Крисовский (Урван район), Рустам Желдашев, Аслан Жемухов, Рустам Канамотов (Бахсан район), Артур Тохов (Урван район) ючюнчюле болгъандыла.

Алай бла эм керт очкуну Бахсан райондан келгенле жыйгъандыла эм спартаклада биринчи жерни алгъандыла. Аладан алты очкогъа арха Элбрус району спортчулары къалгъандыла. Урванчыла да 136 очко бла ючюнчю жерни къытхандыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Ислам Карданов чыкыгъандыла. Команда эсепде Сабий эм жаш тёл чыгармачылыккыны илму техника арасыны жыйымдыкъ командасы биринчи болгъанды, экинчи жер килсовдскечиле жеткенди, ючюнчюле да Ингушетианы командасы тийишли болгъанды.

жашланы, къызланы юйретген тренерлеге да ислап этгендиле, алагъа да грамотала бергендиле. Бу регионла аралы эришуде хорлагъанла Россияны биринчилигине хазырланарыкъдыла.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДАКЦИЯ:
БЕШАЙЛАНЫ Муталин
(баш редактору орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хава
(баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары)

САРАККУЛАНЫ Асият
(култура бөлөмюна таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приемный - 42-43-01.
Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-84-82.
Жууалы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62, Корреспонда - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕ.НОМЕРИ:
Жамауат-поэтика жашуу - 42-67-68, 42-24-02.
Култура - 42-75-82.
Социалдык-экономика - 42-66-73, 40-50-18.
Жангыллыкъ эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окълучула бла байламлыкъла жууорукъ эм реслама - 42-37-94.
Тилманча - 47-31-28, Султатжачуу - 42-68-72.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъат жюрюгмейди.
Кёп жазмагъа речени этилгенди эм ала арха къайтарылмайдыла.

Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишпесе боллукду. Алай айтылган хар зат ючюн

Россей Федерациясы Басманы юсюнде законун тийишлликде материалланы авторлары кеселери жууулулмайды.

Редакция автордан 400 гезит тизгинде (машина бла жазылган 5-6 бет) кетине алмайды.

Газет Басманы эм асламы информатияны эркинликте хырууруу жаны бла Къабатыр-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-но июлда регистраци этилгенди.

Регистрация номер — Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмалангъанды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспек, 33

Газетини ислерине тапдыру ючюн КъМР-ни юкети сазалы Федеральный Управленийны жууаласы
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетини роинчага сагъа ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууулулмайды.
Телефон: 42-69-34

Номерге графике кёре 19 00 сагъатда къол салындады. 20 00 сагъатда къол салындады

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРЫШЛА:
Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор.
Кезегишланы Зульфия - жууалы секретары орунбасары.
Зекзаланы Лида - (1, 2-чи бөлел),
Вийекуяланы Жаннета - (3, 4-чи бөлел) - корректоры.
Тиража 2100 экз. Заказ № 608

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспек, 5.
электрон почта: ebor_50@mail.ru